

Pesmi

Ervin
Fritz

MOJ POLOŽAJ V VESOLJU

Življenje bo šlo tako naprej, dokler bo šlo.
A meni vse bolj daljno postaja.
Minevam. Nad mano modro nebo
modro sije. In traja.

Moj srčni utrip bi rad utripal z utripom zgodovine.
Jaz pa samo bedno živim in me je strah
vsakdanje slovenske sivine,
ki vse bolj sivi in širi mrliški zadah.

Moja glava — kot TV kamera — snema kot poblaznela.
Filmi, dolgi in prazni kot moja leta.
Gejziri življenja? Puščava. Skrepenela.
Namesto življenja — opičja opereta.

Moj narod — nekakšno pehanje in cepetanje,
nad njim nekakšno modro, drgetajoče nebo,
nekakšno bedno dejansko stanje
z rokami na očeh: kar bo, pač bo.

Moj položaj v vesolju je znan:
zvezdni utrinek nima položaja, zgori v hipu.
Ko sledi po paraboli svojemu srčnemu utripu,
lahko ugiba: Je bilo zaman? Ni bilo zaman?

Tu nimam več kaj veliko početi.
Vsi trenutki in celo življenja so le ponovitve.
In pride prijazna misel: čemu bedeti?
Iz spanja si vse manj želim vrnitve.

Svet je daljen in znan kot iz časopisa.
Kdor more, naj se bori in vztraja.
Jaz rad izstopim iz čarovnega risa.
Mirno izstopim, ko pride moja postaja.

**MRTVAŠKO
KÓLO**

Vzemite me v kolo, slehernika,
naj nas smrt, če že mora, vse skupaj slika.

Povêdi kolo, kolovodja, vrh zgodovine!
Še malo, pa boš kup mrhovine.

O, kmet, bela nevesta te drži za vrat.
Kako dolgo boš še na svetu veseli svat?

O, učenjak, tvoja glava bo kmalu lobanja.
Te res tako mučijo zadnja vprašanja?

O, kurtizana, ne prepiraj se z bogom in s sabo.
Kot repatica vlečeš za sabo pozabo.

O, pesnik, ko boš mrtev, boš lep mlad mrlič.
Tvoja smrt — padec iz nepomembnosti v nič.

O, tudi zate bo jama, hudi birič.
Kaj naj ti prej zgornje, nos ali tič?

Jaz pa bom, še ko bom mrtev bral svoje parte,
prosil smrt: Gospa, prosim, nikarte!

O, gospa smrt, ki vam ni nič živega tuje,
še ta, ki ga ni več, po belem dnevu zdihuje.

MICA Ne hodi več po svetu z lepimi nogami,
 ker je nič več ne zdrami.
 Ne boža najinih otrok s prijaznimi rokami,
 ker je v Šempavlu, v jami.
 Nič več vsak dan se k meni ne privije,
 ker v jami tam v Šempavlu gnije.
 Iz jame tam v Šempavlu več ne sije.
 Le v meni tu je, vsa iz poezije.

O TRAJANJU Vse pa kar traja in traja
 in kar drvi in drvi.
 Kroženje žive krvi.
 Kje je še zadnja postaja
 in z njo slavnoznani požrešni črvi!
 Nisem ne zadnji ne prvi,
 ki mu trajanje ugaja.
 Naj torej traja.
 Življenje naj se mi kopiči,
 veličastno, brez mere,
 kot Himalaja.
 Moje sile, poletivni ptiči,
 me dvigajo visoko nad kisle cmere in mile Jere,
 ves sem ena sama visoka napetost,
 visoki C dneva,
 od življenja popolna prevzetost,
 ki sama sebi živi in spet živi velela.
 Tu sem. Okrog mene in v meni življenje, ki traja,
 ki se kar plete — ena desna, ena leva.
 Oditi na lastno pest bi bila izdaja.
 Treba je torej živeti in možato opletati s tičem,
 izlivati v kako ljubljeno Evo seme,
 biti v vsaki stvari s hudičem
 (to je, ne zapuščati proletarskega položaja),
 se veseliti svoje izjeme,
 dokler pač traja,
 nizati bele dneve na dolgi niti
 in trajati. Biti.

RODOVI
ZA NAMI

Mi, ki ležemo k očetom,
vsi Janezi k Franceljnom in Pepijem,
ležemo k očetom.
Naši sinovi bodo lahko prodajali
svetu le svojo pamet, sivo materijo,
z drugim jih ne moremo oborožiti.
Grozno nam je. Tu je cel narod, pa le trije
znajo latinsko, pet jih zna Sveto pismo,
šest jih gradi nebotičnike.
Tri pesnike udariš, pa ne bo več nihče
znal prevajati v rimah iz nemščine . . .
Kakor koli seštevaš, biti majhen narod,
pomeni, da ni ljudi.
Naša dediščina je tisočletna,
ubogi kmetiči so pririnjili cizo
z našo revščino vse do nas,
mi bi jo morali — naloženo z darovi —
odvleči naprej: tak majhen narod
ne diha, ne živi samogibno,
ampak le po natančnem načrtu.
Sklenimo torej: vse bomo dali izšolati,
vsi bomo delali, vsi bomo vladali,
vsak hip bomo vedeli, kaj moramo dati
rodovom za nami:
to našo milo govorico, našo zgodovino
in vse, kar je zanju potrebno.
Naš pozdrav bo:
Tudi prihodnje leto v Sloveniji.

MILENI

Zgodbe, kot je najina, se vseokrog godijo.
Polne so jih te naše sobe.
Svet okrog naju je skoraj brez zlobe,
a nesreče iz njega kar rojijo.

Tvoje ustnice, ljuba, so vredne,
da jih poljubi sam tebanski kraljevič,
tudi joškice imaš čedne,
a v tem življenju ne moreš nič.

Lahko greš z mano ali s kom drugim v kino,
ali z mano ali s kom drugim spat.
Vsakdanjost, ki naju drži za vrat,
se požvižga na zgodovino.

Na verigi sva: delo in delo in zatem zadnji kot,
dom, ki ni dom, dan, ki ni dan,
smisel v naju, od začetka zateptan.
Življenje, kot ga najdeš povsod.

Najina ljubezen je pekla prvi krog.
Ljubíva se v njem, ljubíva!
Nazadnje, skrbeti morava za troje otrok.
In - ni slabo, da sva živa.

TVOJA
IN MOJA ROKA
NA MIZI

Na lepem — obločnica med najinima rokama.
Iskra zelo na daleč. Oba sva zelo sama.

Treba bi bilo spati skupaj, zelo na blizu.
A midva vsak zase, noči v dolgem nizu.

Voziva se v svojo noč vsak po svoji progi
tako kot mnogi.

Grobarji, ki se spoznajo na te reči
in vedo, kaj gre lahko kdaj skozi ljudi,

naju nekoč prekopljejo in vidijo še po kosteh:
ta dva sta delala nad sabo greh.

Skozi ti dve telesi ni šlo nikoli tisto najbolj žgoče,
tisto edino pravo, uničujoče.

LJUBEZEN

O, divja jaga! O, prepad!
Vsa, kar te je, si od vraga.
Rad bi ti pokazal, kako sem možat,
rad bi ti dopovedal, kako te imam rad,
a tvoja bližina me zmeraj premaga.
Lepa si in od vraga.
Lezi name in reci: »Ja, sem tvoja mila.

Tvoja ljubezen me opaja.«
 Lezi name in reci: »Ne pozabi,
 kmalu se bova v noč izgubila.«
 Lezi name in reci: »Kača iz raja
 naju vabi.«

KO SI ZASPALA Ko si zaspala,
 sta se izpod kovtra tvoja dva cūzka prismejala
 kot dva hudička.
 O, moja mala,
 tvoja dva cuzka sta zala,
 a vse bolj me veseli tvoja veselička.

ZAJTRK Moja mala,
 kako čudno sva davi zajtrkovala!
 Izza tvoje skodelice čaja
 se je splazila z mize kača iz raja.
 Tvoja nočna prijateljica kača se plazi,
 a vrtnice umirajo v vazi.
 Na jutranjem nebu oblak kot kamela.
 Zadrhtijo ti prsi in rame.
 Misel na smrt te je spreletela.
 Si se zbala zase ali zame?
 Najina noč že nekje daleč sameva.
 In preden natočiš čaj,
 mi daš čez mizo svojo malo ozko rôko.
 Vesolje obstane, strmo in visoko.
 Oba se zaveva:
 To zdajle je raj.

RUBRIKA Draga Helena, spoznala sem pesnika,
ZAUPNI ki ga sicer vsa domovina pozna.
POMENKI Otroci se ga v šoli učijo
ŠIFRA in lahko iz njega cvek dobijo.
»EROTIKON« Jaz z njim živim
 in lahko iz njega — otroka dobim.
 Od mene, tako pravi, je čisto preč.
 (Rekla bi: na mojo piko ima piko.)

A kaj — pije preveč.
To se pravi, veliko.

Resda je, kadar je trezen,
kar naprej nekaj siten in jezen
in da je, pijan, kratkočasen
in špasen,
a pomisli: kar naprej bi pri meni spal,
kar naprej bi me stiskal
in mi ga noter dajal.
(Čeprav sicer raje poljublja, kot da bi pritiskal.)

Pa še to:
kar naprej mu stoji, in to dokaj trdó.
Niti v zdomstvu na Švedskem ne pomnim, da bi kdo
kot on — kar na vlaku, v praznem, temnem vagonu,
ali kar stoje
doma na balkonu,
sredi menstruacije
in sredi belega dne!
Pravi mi: »Ti si najboljša od šentflorjanskih kobil.«
In še: »Podobna si Kristijani, Goethejevemu ,erotikonu'.«
Ne vem, kaj s tem misli, a tak je njegov stil.

Je zelo len: ko jaz pospravljam po hiši, v kotu ždi
in pravi, da tako služi resnici.
Razen tega se mi zdi,
da mi piše slabše pesmi, kot jih je pisal gospe Cici.
Mislim, da kar naprej misli na njene dni.
A če mu kaj rečem, mi reče: »Mrha salamenska!«
In celo: »Koža!« In to: »Gluha.«
Jaz pa mu rečem: »Jaz sem jaz, živa ženska.
Ti me kar zmerjaj. Kaj mi mar.
Če mi že nočeš kupiti kožuha
in če si že kozel, in to star,
jaz nisem nobena oseba iz operete,
nobena ,love number one'.
In če me že grabiš kot kak neslan teleban,
bi mi lahko pisal vsaj spodobne sonete!«
Draga Helena, kaj naj storim?
Naj še počakam, ali naj ga pri priči pustim?

TUDI ONA Ljubi se čednostno, pogumno in naravno
in — rekel bi lahko še — nežno in zabavno.

Zanjo je spati z moškim radostna razvada.
Nikdar ne reče ne in kadar da, da rada.

Poljubljati in biti eno pa se ni učila.
Se bo kdaj kje udomačila?

PROBLEM Goethe si je potegnil tiča
GOETHE skozi razporek žametnih pumparic
 (čist rokoko!)
 in se poscal s piedestala.
 To, da gospod tajni svetnik ščije,
 ni taka reč, draži me pa,
 ko stoji razkoračen tam zgoraj
 in šprica po kolektivu.
 Prijazno in z vsem spoštovanjem
 je torej prijeti
 gospoda tajnega svetnika
 za razpršilec
 in ga potegniti s piedestala.
 Naj svetnikuje med nami.
 Treba pa je za isti organ
 prijazno potegniti dol tudi Marxa,
 Lenina, Maoa, zlasti pa

 (cel kup imen, neberljivo)

 naj bodo med nami in z nami.
 Jaz bi potegnil dol tudi naše
 narodne dame:

 (spet kup imen, neberljivo)

 vendar pa z rokopoljubom
 ob burnem ploskanju ljudstva.

Vsi, ki so na piedestalih,
lepo dol med nas!
Potegnil bi dol tudi vse rdeče
sive eminence, aparatčike,
člane političnih nadaktivov,
udbovce in sploh šarže, čeprav
ne stojijo ravno na piedestalu.
Kaj bi s tem, čisto intimno,
(in na vprašanje UJV) rad dosegel?
Rad bi preprosto,
da tisti tam zgoraj
ne bi tako na široko
škropili po kolektivu.

Lojze
Kovačič

Konec vojne

(Odlomek iz pripovedi)

»Imate se torej za kronista?«
— »Nič več in nič manj!« —
»Povsem brez predsodkov?« —
»Ne izzivajte me! Še zdaj lahko
slišim svojo sestro Clairi...« »Bu-
bi, wir werden alle angezogen in
diesem Bett schlafen, daß wir zu-
sammen sind, wenn etwas pas-
siert.« — »Richtig so, Clairi«...¹
Vso noč sem čutil pod deko njeno
nogo, kako se trese... mamino
živo roko... za pultom v delav-

nici smo pustili prižgano Vatijevo svetilko, da se ne bi zaletavali v zid,
ko bojo ponoči prišli... Zjutraj, komaj se je zdanilo za zalepljenimi
okni... najprej ob petih, potem ob šestih... smo zaslišali hrup s ceste,
ki je naraščal... kot da bi hitelo veliko nog, se prerivala številna te-

¹ »Pob, vsi bomo oblečeni spali v tej postelji, da bomo skupaj, če se kaj zgodi.«
— »Prav, prav, Clairi.«